

VAI TRÒ CỦA CÁC TỔ CHỨC CHÍNH TRỊ, XÃ HỘI TRONG XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN BA VÌ, HÀ NỘI

Lưu Văn Duy¹, Phạm Bảo Dương^{2*}, Lê Thị Thu Hương³,
Hoàng Tuyển Tiến⁴, Nguyễn Thị Lệ Cẩm¹, Lê Thị Thanh Loan¹

¹Khoa Kinh tế và Phát triển nông thôn, Học viện Nông nghiệp Việt Nam

²Đại học Nông - Lâm Bắc Giang

³Khoa Kế toán và Quản trị kinh doanh, Học viện Nông nghiệp Việt Nam

⁴Phòng Kinh tế huyện Ba Vì, thành phố Hà Nội

*Tác giả liên hệ: pbaoduong@gmail.com

Ngày nhận bài: 07.08.2023

Ngày chấp nhận đăng: 20.11.2023

TÓM TẮT

Nghiên cứu này được thực hiện nhằm phân tích thực trạng vai trò của các tổ chức chính trị - xã hội trong xây dựng nông thôn mới trên địa bàn huyện Ba Vì, Hà Nội. Dựa trên số liệu từ điều tra, phỏng vấn sâu và thảo luận nhóm các cán bộ huyện, xã và đoàn viên, hội viên của các tổ chức chính trị - xã hội, nghiên cứu đã phân tích 5 nhóm vai trò chính bao gồm: tham gia thiết kế chương trình; tổ chức vận động phong trào; tổ chức hoạt động tuyên truyền; huy động nguồn lực; giám sát, phản biện. Kết quả nghiên cứu cho thấy, Mặt trận tổ quốc huyện có vai trò rất quan trọng trong tham gia thiết kế, tổ chức phong trào và giám sát, phản biện Chương trình. Hội nông dân, Hội phụ nữ thực hiện tốt vai trò tuyên truyền, phát triển kinh tế và giám sát các hoạt động xây dựng nông thôn mới. Các tổ chức chính trị - xã hội đã thực hiện tốt việc huy động nguồn lực cho xây dựng nông thôn mới. Tuy nhiên, Hội Cựu chiến binh và Đoàn Thanh niên chưa thể hiện vai trò tích cực trong nhiều hoạt động của Chương trình. Trên cơ sở đó, nghiên cứu đề xuất các giải pháp phát huy vai trò của các tổ chức chính trị - xã hội trên địa bàn huyện Ba Vì.

Từ khoá: Nông thôn mới, tổ chức chính trị - xã hội, xây dựng nông thôn mới, Ba Vì.

The roles of Socio- political Organizations in New Rural Construction in Bavi District, Hanoi

ABSTRACT

This study aimed to analyze the roles of the socio-political organizations in the New Rural Construction in Ba Vi district, Hanoi. Based on the data from surveys, in-depth interviews, and group discussions with the district and commune officials and members of the organizations, the research has pointed out five main roles, i.e. designing programs; organizing the programs; propagandizing activities; resource mobilization; monitoring and feedback. The research results show that the Fatherland Front had significant role not only in designing and organizing the program but also in monitoring and feedback. The Farmers' Union best performed the role in propaganda monitoring, economic development and feedback activities. The socio-political organizations had well mobilized resources for the Program. However, Veterans Association and Youth Union did not show active roles in doing activities of the new rural construction in Ba Vi district. From the results, the study proposed some solutions to enhance the roles of the socio-political organizations in the new rural construction program in Bavi district.

Keywords: New rural construction, socio- political organizations, Ba Vi district.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trải qua hơn 10 năm thực hiện, Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới

(NTM) đã đạt được những thành tựu vượt bậc như thay đổi nhận thức sâu sắc của cả hệ thống chính trị về vị trí, vai trò của nông nghiệp, nông thôn, nông dân, NTM trở thành phong trào có

sức lan tỏa mạnh mẽ, sâu rộng trên địa bàn cả nước; góp phần quan trọng thay đổi diện mạo khu vực nông thôn, cơ sở hạ tầng kinh tế - xã hội ngày càng hoàn thiện; đời sống vật chất, tinh thần của người dân nông thôn ngày một được cải thiện (Tổng cục Thống kê, 2021; Bùi Quang Dũng & Nguyễn Thị Khánh Hòa, 2017). Xây dựng NTM là chủ trương, hành động của cả hệ thống chính trị, trong đó các tổ chức chính trị, xã hội đã thể hiện vai trò rất quan trọng từ thiết kế chính sách, tuyên truyền vận động người dân, huy động nguồn lực, giám sát, phản biện chính sách và nhiều hoạt động khác. Các tổ chức này đã phát huy chức năng, nhiệm vụ của mình để cùng với các tổ chức Đảng và chính quyền địa phương hoàn thành các mục tiêu, nhiệm vụ của chương trình mục tiêu xây dựng NTM ở các cấp từ cấp tỉnh đến cấp huyện, xã (Nguyễn Thị Ánh Tuyết & Nguyễn Văn Chiến, 2016; Nguyễn Thái Sơn, 2015; Hoàng Thị Thu, 2016; Đào Thu Huyền, 2017).

Ba Vì là huyện sáp nhập từ tỉnh Hà Tây cũ vào Hà Nội từ năm 2008 với tổng diện tích đất tự nhiên là 42.402ha, dân số trên 270.000 người (Chi cục Thống kê huyện Ba Vì, 2023). Với đặc thù là một huyện miền núi ngoại thành, Ba Vì đã xác định xây dựng nông thôn mới là nhiệm vụ chiến lược của huyện từ năm 2010 (Huyện ủy Ba Vì, 2011). Sau hơn 10 năm triển khai chương trình xây dựng NTM của huyện đã đạt được những kết quả tích cực huyện có 12/18 xã, thị xã đạt chuẩn nông thôn mới, 100% số xã đạt chuẩn nông thôn mới; 14 xã đủ điều kiện đạt chuẩn nông thôn mới nâng cao và 5 xã đủ điều kiện đạt chuẩn nông thôn mới kiểu mẫu năm 2021 (Phòng Kinh tế huyện Ba Vì, 2022). Thành công đó là kết quả của sự tham gia của cả hệ thống chính trị và người dân trong đó có đóng góp tích cực của các tổ chức chính trị, xã hội ở huyện (UBND huyện Ba Vì, 2021).

Tuy vậy, chương trình xây dựng NTM giai đoạn 2021-2025 với yêu cầu và mục tiêu mới đặt ra nhiệm vụ mới đối với các tổ chức chính trị, xã hội trên địa bàn huyện. Để phát huy vai trò của các tổ chức chính trị xã hội trong xây dựng nông thôn mới, huyện ủy Ba Vì đã có những định

hướng cụ thể nhằm thực hiện Chương trình 04-CTr/TU của Thành ủy Hà Nội về nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm xây dựng nông thôn mới, trong đó đặc biệt nhấn mạnh đến nâng cao năng lực của các tổ chức chính trị - xã hội như "... Mặt trận tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội từ huyện đến cơ sở nâng cao vai trò, trách nhiệm, tham gia có hiệu quả việc cụ thể hóa các chỉ tiêu, mục tiêu của Chương trình..." (Thành ủy Hà Nội, 2021).

Mặc dù đã có chủ trương của huyện ủy, UBND huyện nhằm đẩy mạnh vai trò của các tổ chức chính trị xã hội trong xây dựng nông thôn mới, nhưng thực tế cho thấy còn nhiều hạn chế về nhận thức, cơ chế và giải pháp nhằm đẩy mạnh hơn nữa vai trò của các tổ chức chính trị - xã hội trong xây dựng nông thôn mới. Yêu cầu này đặt ra tính cấp thiết đối với nghiên cứu về vai trò của các tổ chức chính trị, xã hội trong xây dựng nông thôn mới trên địa bàn huyện Ba Vì. Nghiên cứu này được thực hiện nhằm phân tích thực trạng phát huy vai trò của các tổ chức chính trị, xã hội trong xây dựng nông thôn mới trên địa bàn huyện Ba Vì, từ đó đề xuất một số giải pháp phát huy vai trò của các tổ chức chính trị xã hội trong xây dựng nông thôn mới, góp phần thực hiện thành công các mục tiêu của chương trình MTQG xây dựng nông thôn mới trong những năm tiếp.

2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Nghiên cứu lựa chọn 4 xã là Cổ Đô, Yên Bài, Phú Cường, Minh Châu thuộc huyện Ba Vì, thành phố Hà Nội làm điểm nghiên cứu. Tiêu chí chọn xã dựa trên đặc điểm xây dựng NTM và khả năng phát huy vai trò của các tổ chức chính trị xã hội trong xây dựng NTM. Theo hai tiêu chí trên, Cổ Đô và Yên Bài đại diện cho nhóm xã có phong trào xây dựng NTM điển hình của huyện và các các tổ chức chính trị, xã hội phát huy rất tích cực. Nhóm hai xã Tân Lĩnh và Minh Châu là các xã đang đẩy mạnh xây dựng NTM và các tổ chức chính trị, xã hội chưa đóng góp tích cực cho Chương trình.

Số liệu thứ cấp được thu thập từ sách, tạp chí và báo cáo của phòng, ban về vai trò của các

tổ chức chính trị xã hội trong xây dựng NTM. Thông tin sơ cấp được thu thập bằng phương pháp, phỏng vấn sâu, phỏng vấn bằng bảng hỏi, thảo luận nhóm các nhóm đối tượng có liên quan. Ở cấp huyện: nghiên cứu tiến hành phỏng vấn trực tiếp 04 lãnh đạo cấp phòng của huyện (01 lãnh đạo khối Đảng; 02 lãnh đạo khối UBND; 01 lãnh đạo khối HĐND); 02 cán bộ phụ trách chương trình nông thôn mới; 05 lãnh đạo các tổ chức chính trị - xã hội bao gồm: Mặt trận Tổ quốc, Hội Nông dân, Hội Phụ nữ, Hội Cựu chiến binh, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh. Tổng số người phỏng vấn trực tiếp ở cấp huyện là 11. Ở cấp xã: nghiên cứu tiến hành phỏng vấn trực tiếp với lãnh đạo của các cơ quan Đảng, chính quyền và các tổ chức chính trị xã hội ở 4 xã điểm. Ở mỗi xã, nghiên cứu điều tra 03 lãnh đạo xã (01 lãnh đạo Đảng; 01 lãnh đạo UBND; 01 lãnh đạo HĐND); 05 lãnh đạo các tổ chức chính trị - xã hội; cán bộ phụ trách xây dựng NTM). Tổng số người phỏng vấn ở cấp xã là 36.

Ở cấp hội viên, đoàn viên: Đối tượng điều tra được chọn bằng phương pháp chọn mẫu ngẫu nhiên từ danh sách do các tổ chức chính trị, xã hội ở 4 xã điểm cung cấp nhằm thu thập thông tin về thông tin chung của hội viên; đánh giá của đoàn viên, hội viên về vai trò của các tổ chức chính trị - xã hội trong xây dựng nông thôn mới. Cơ mẫu được xác định dựa trên phương pháp xác định dung lượng mẫu của Yamane (1967):

$$n = \frac{N}{1 + N \times e^2}$$

Trong đó: n: số lượng mẫu; N: số lượng tổng thể; e: Sai số mẫu cho phép ở mức 5%.

Từ công thức xác định dung lượng mẫu trên, số mẫu cần khảo sát để đảm bảo tính đại diện là 227 mẫu. Nghiên cứu này tiến hành khảo sát 240 mẫu, tức vượt quá 13 mẫu khảo sát so với dung lượng mẫu tối thiểu của Yamane (1967). Mười ba mẫu khảo sát dự phòng trong trường hợp bị khuyết hoặc thiếu dữ liệu. Tuy nhiên, trong quá trình xử lý, nhóm tác giả nhận ra rằng cả 240 mẫu khảo sát đảm bảo cả về số lượng và chất lượng các chỉ tiêu đo lường. Do vậy, nhóm quyết định giữ 240 mẫu phiếu để phân tích kết quả.

Dữ liệu thu thập được xử lý bằng phần mềm SPSS. Phương pháp thống kê mô tả, thống kê so sánh được sử dụng để đánh giá vai trò của các tổ chức chính trị - xã hội. Mặt khác, nghiên cứu sử dụng thang đo Likert với 5 mức được sử dụng để phân tích các đánh giá của đoàn viên, hội viên. Điểm bình quân được tính bằng công thức tính số bình quân gia quyền:

$$\bar{X} = \frac{\sum xi \times fi}{\sum fi}$$

Trong đó: \bar{X} : là điểm bình quân; xi: là điểm đánh giá thứ i; fi: số phiếu nhận điểm xi. Với khoảng biến thiên từ 1-5, khoảng cách phân mức là 0,8 và các kết luận tương ứng với mức điểm bình quân như bảng 1.

3. KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN

3.1. Vai trò của các tổ chức chính trị, xã hội trong tham gia thiết kế chương trình xây dựng nông thôn mới

Quá trình xây dựng NTM đặt ra yêu cầu có sự tham gia của cả hệ thống chính trị trong đó có các tổ chức chính trị xã hội ngay từ bước đầu tiên đó là thiết kế chương trình. Hoạt động này bao gồm sự tham gia của các tổ chức vào Ban chỉ đạo Chương trình, xây dựng Đề án NTM và thẩm định quy hoạch xây dựng NTM ở cấp huyện. Kết quả thảo luận nhóm cán bộ cấp huyện và cấp xã ở Ba Vì cho thấy, hầu hết các tổ chức chính trị - xã hội đều tham gia vào ba nội dung chính trong thiết kế chương trình xây dựng NTM, trừ Hội CCB và Đoàn TNCS HCM ít có vai trò trong thẩm định quy hoạch xây dựng NTM (Bảng 2).

Để đánh giá cụ thể vai trò của các tổ chức trong thiết kế chương trình, các tiêu chí phân tích dành cho cán bộ cấp huyện và xã được xác định bao gồm: mức độ phối hợp với chính quyền trong thiết kế chương trình, mức độ phối hợp với đơn vị cấp trên và cấp dưới theo ngành dọc trong thiết kế chương trình, mức độ phối hợp với các tổ chức chính trị - xã hội khác trong thiết kế chương trình, mức độ chủ động trong thiết kế, mức độ chủ động trong xây

dựng kế hoạch thực hiện chương trình, mức độ phù hợp xây dựng, đóng góp ý kiến trong thiết kế chương trình, mức độ tiếp thu ý kiến của Ban chỉ đạo xây dựng NTM đối với tổ chức. Kết quả điều tra cho thấy, MTTQ, Hội nông dân và Hội phụ nữ đã đóng góp tích cực trong thiết kế chương trình. Ngược lại, Hội cựu chiến binh và Đoàn chưa thể hiện được rõ vai

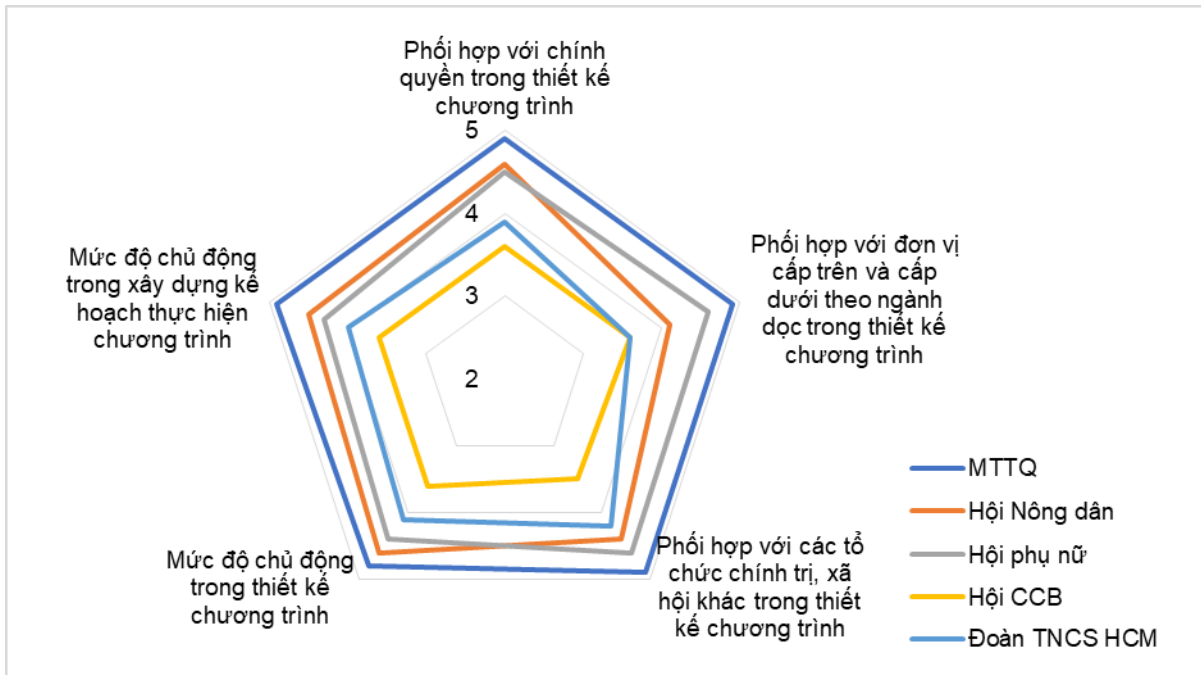
trò này, đặc biệt là việc phối hợp theo ngành dọc và phối hợp với Chính quyền và tổ chức khác trong thiết kế chương trình (Hình 1). Bất cập này đặt ra yêu cầu cần có sự phối hợp tốt hơn nữa giữa các tổ chức chính trị - xã hội với cấp chính trong xây dựng đề án NTM cũng như tham gia thẩm định quy hoạch NTM ở cấp huyện.

Bảng 1. Thang đo Likert, khoảng đo và mức đánh giá

Thang đo	Khoảng đo	Mức đánh giá
1	1,00-1,79	Kém/Rất không đồng ý/Rất không phù hợp/Không tham gia/Rất thấp/Rất không hài lòng
2	1,80-2,60	Yếu/Không đồng ý/Không phù hợp/Ít tham gia/Thấp/Không hài lòng
3	2,61-3,40	Trung bình/Trung lập/Tương đối phù hợp/Bình thường
4	3,41-4,20	Khá/Đồng ý/Phù hợp/Tích cực/Cao/Hài lòng
5	4,21-5,0	Tốt/Rất đồng ý/Rất phù hợp/Rất tích cực/Rất cao/Rất hài lòng

Bảng 2. Sự tham gia của các tổ chức chính trị, xã hội trong thiết kế chương trình xây dựng NTM giai đoạn 2016-2021

Nội dung	Mặt trận tổ quốc	Hội nông dân	Hội phụ nữ	Hội cựu chiến binh	Đoàn TNCS HCM
Tham gia Ban chỉ đạo	X	X	X	X	X
Thẩm định quy hoạch NTM	X	X	X		
Xây dựng đề án NTM	X	X	X	X	X

Hình 1. Đánh giá của cán bộ lãnh đạo huyện và xã về vai trò của tổ chức chính trị, xã hội trong thiết kế chương trình giai đoạn 2016-2021

Bảng 3. Các phong trào xây dựng nông thôn mới được phát động bởi các tổ chức chính trị, xã hội ở huyện Ba Vì giai đoạn 2016-2021

Phong trào	Tổ chức phát động	Nội dung
Toàn dân đoàn kết xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh	MTTQ	Phối hợp với các tổ chức chính trị, xã hội triển khai thực hiện chương trình hành động cho các phong trào xây dựng NTM.
Xây dựng và giữ gìn thôn, ngõ, xóm sáng, xanh, sạch, đẹp, an toàn	MTTQ	Triển khai thực hiện theo Kế hoạch định lịch kiểm tra chấm điểm tại các thôn, ngõ xóm từ ngày 20-23 hàng tháng và lựa chọn một thôn tiêu biểu để tham gia cuộc thi cấp huyện
Quý “Vì người nghèo”	MTTQ	MTTQ phối hợp cùng chính quyền, các tổ chức đoàn thể thực hiện tích cực chương trình giảm nghèo.
Truyền thông xây dựng gia đình 5 không, 3 sạch	Hội phụ nữ	Tuyên truyền, giáo dục, nâng cao nhận thức về vai trò, vị trí quan trọng của gia đình và trách nhiệm xây dựng gia đình hạnh phúc, xã hội bình an, hướng dẫn các kiến thức, kỹ năng về tổ chức cuộc sống gia đình, xây dựng gia đình văn minh hạnh phúc
Đoạn đường phụ nữ nở hoa	Hội phụ nữ	BTV Hội phụ nữ huyện đã bám sát cơ sở, kịp thời động viên các đơn vị làm điểm khắc phục khó khăn để triển khai thực hiện.
Nghĩa tình nông dân Thủ đô - Đoàn kết và sẻ chia	Hội nông dân	Tham gia đoàn công tác của Hội Nông dân thành phố tại Hà Giang và Yên Bái thực hiện chương trình nghĩa tình nông dân thủ đô.
Tuổi trẻ Ba Vì chung tay xây dựng NTM	Đoàn TNCS HCM	Đoàn TNCS HCM tổ chức tuyên truyền triển khai các văn bản, chủ trương của Trung ương, Thành phố, của huyện về xây dựng NTM.
Ngày thứ Bảy tình nguyện, ngày Chủ nhật xanh	Đoàn TNCS HCM	Xây dựng đoạn đường thanh niên tự quản Sáng - Xanh - Sạch - Đẹp, hàng cây thanh niên, đoạn tranh tường bích họa, sân chơi thiếu nhi, vệ sinh môi trường...

3.2. Tổ chức vận động các phong trào xây dựng nông thôn mới

Một trong những nhiệm vụ quan trọng của các tổ chức chính trị - xã hội là tổ chức vận động các phong trào xây dựng nông thôn mới. Ở huyện Ba Vì, các phong trào mà các tổ chức tham gia và nội dung chính của từng phong trào được thể hiện ở bảng 3. Mặt trận tổ quốc phối hợp cùng các tổ chức chính trị - xã hội triển khai xây dựng nông thôn mới; tuyên truyền, cổ vũ các phong trào thi đua, các cuộc vận động lớn trong các phong trào Chung sức xây dựng nông thôn mới; nhân rộng những nhân tố mới, điển hình tiên tiến với cách làm hay, sáng tạo trong thực hiện xây dựng nông thôn mới.

Kết quả khảo sát đoàn viên, hội viên về mức độ tham gia họ với các phong trào xây dựng nông thôn mới ở bảng 4 cho thấy, đa số đoàn viên, hội viên đều tham gia khá tích cực phong trào mà các tổ chức chính trị xã hội đã phát động với mức điểm đánh giá trung bình dao động từ 3,50 đến 3,88 (mức “tích cực” theo thang đo Likert).

Kết quả khảo sát hội viên, đoàn viên về hoạt động của các phong trào xây dựng NTM được thể hiện ở hình 2. Nhìn chung, các tiêu chí của các cuộc vận động, phong trào thi đua của các tổ chức chính trị, xã hội phát động đều đạt mức trung bình trở lên. Trong đó, Hội Nông dân và Hội Phụ nữ thể hiện rất tích cực trong thực hiện các mục tiêu của phong trào, chủ động, sáng tạo trong triển khai phong trào và tổ chức phong trào có hiệu quả, thể hiện tính thực tiễn cao. Ngược lại, theo đánh giá của đoàn viên, hội viên, Hội Cựu chiến binh ít có vai trò trong phát động và triển khai các phong trào. Do vậy, tổ chức này chưa thực sự chủ động trong thực hiện mục tiêu, thiếu tính chủ động, sáng tạo và hiệu quả triển khai chưa cao.

3.3. Tổ chức hoạt động tuyên truyền trong xây dựng nông thôn mới

Công tác thông tin, tuyên truyền xây dựng NTM giữa các ngành, các tổ chức chính trị xã hội trên địa bàn huyện được chú trọng quan tâm. Theo đó, UBND huyện chủ động phối hợp với Ủy ban MTTQ Việt Nam huyện

Ba Vì, các đoàn thể chính trị chỉ đạo các phòng, ban, cơ quan chuyên môn thuộc huyện, UBND các xã tiếp tục tăng cường công tác tuyên truyền.

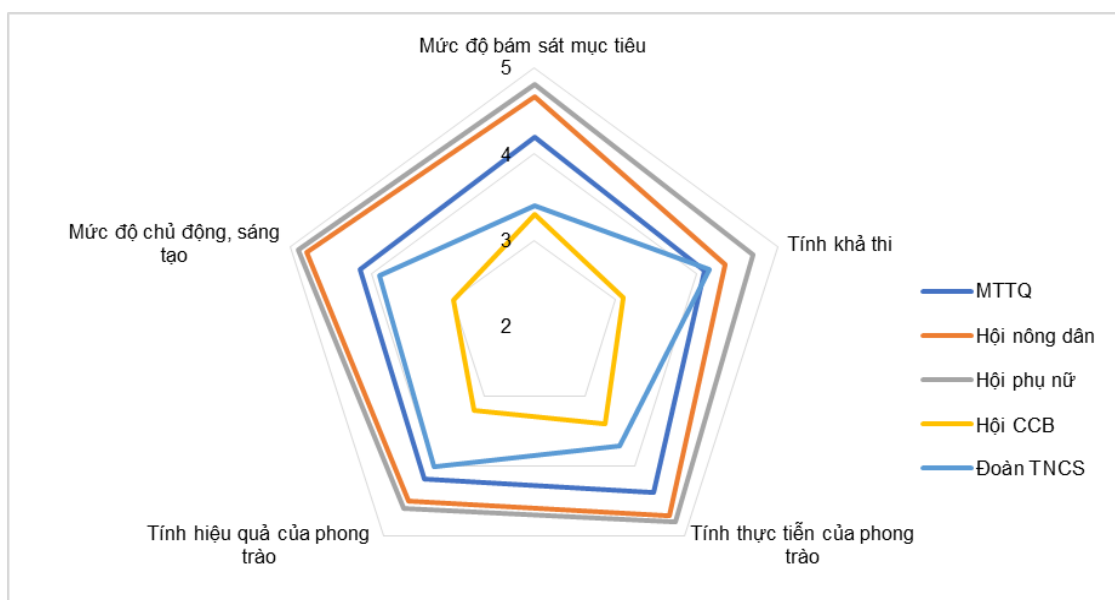
Trên địa bàn huyện đã tổ chức 28 lớp tập huấn tổ chức với 983 lượt người tham gia là các hội viên, đoàn viên của các tổ chức chính trị - xã hội và với nhiều hình thức đa dạng, phong phú

như: hội nghị báo cáo viên, hội nghị chi bộ, hội nghị quân dân chính, hội thi, tọa đàm, hội thảo, biểu diễn văn nghệ, pano, khẩu hiệu, bài viết tuyên truyền, xây dựng các tiểu phẩm. Báo cáo cho thấy, có 3 hội thi, 19 hội thảo, 9 buổi tọa đàm và đặc biệt là 1.026 cái pano, áp phích mang nội dung tuyên truyền sát thực, sinh động về công tác xây dựng NTM.

Bảng 4. Đánh giá của Đoàn viên, Hội viên về các phong trào xây dựng nông thôn mới của các tổ chức chính trị, xã hội ở huyện Ba Vì giai đoạn 2016-2021

Các cuộc vận động	Mức độ tham gia (%)					Điểm đánh giá trung bình
	Rất không tích cực	Không tích cực	Trung bình	Tích cực	Rất tích cực	
Toàn dân đoàn kết xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh	8,33	10,00	18,33	41,67	21,67	3,58
Xây dựng và giữ gìn thôn, xóm, ngõ sáng, xanh, sạch, đẹp, an toàn	3,33	6,67	16,67	45,00	28,33	3,88
Quỹ "Vì người nghèo"	8,33	6,67	16,67	43,33	25,00	3,70
Truyền thông CVĐ xây dựng gia đình 5 không, 3 sạch	8,33	15,00	13,33	40,00	23,33	3,55
Đoạn đường phụ nữ nở hoa	5,00	8,33	21,67	36,67	28,33	3,75
Nghĩa tình nông dân Thủ đô - Đoàn kết và sẻ chia	6,67	6,67	15,00	45,00	26,67	3,78
Tuổi trẻ Ba Vì chung tay xây dựng NTM	8,33	11,67	20,00	41,67	18,33	3,50
Ngày thứ Bảy tình nguyện, ngày Chủ nhật xanh	5,00	6,67	25,00	38,33	25,00	3,72

Ghi chú: 1: Rất không tích cực; 2: Không tích cực; 3: Trung bình; 4: Tích cực; 5: Rất tích cực.

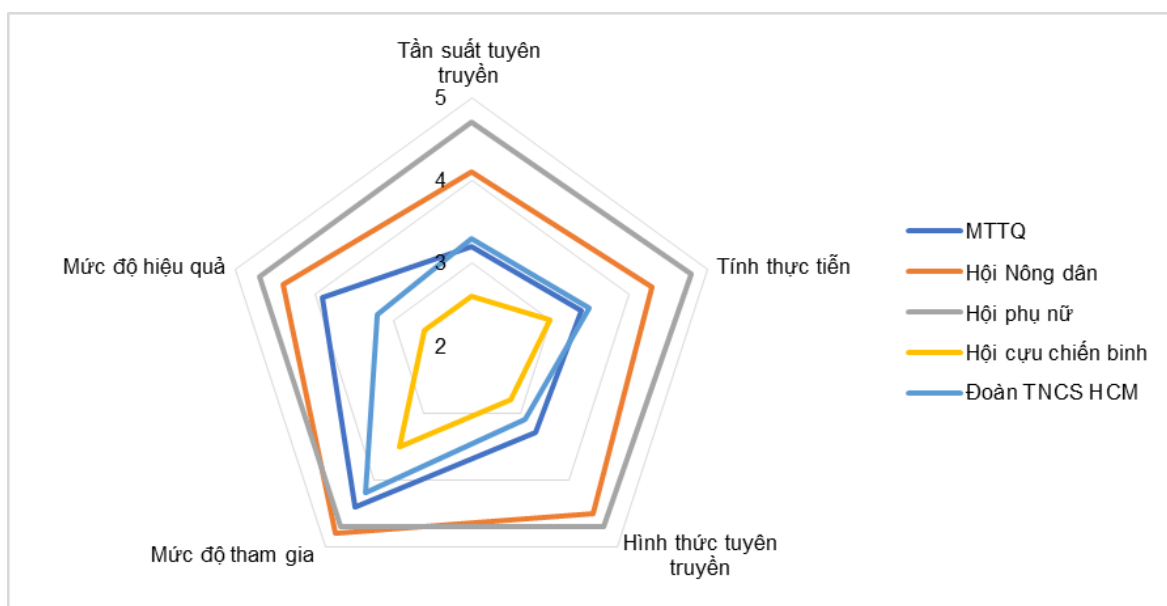

Ghi chú: 1: Kém; 2: Yếu; 3: Trung bình; 4: Khá; 5: Tốt.

Hình 2. Đánh giá của đoàn viên, hội viên về các cuộc vận động, phong trào thi đua của các tổ chức chính trị, xã hội phát động giai đoạn 2016-2021

Bảng 5. Tổ chức các hoạt động tuyên truyền trong xây dựng NTM giai đoạn 2016-2021

Chỉ tiêu	ĐVT	MTTQ	HND	HPN	HCCB	ĐTNCS	Tổng
1. Số lớp	Lớp	3	9	7	3	6	28
2. Số lượt tham dự	Người	90	360	245	60	228	983
3. Hình thức							
+ Hội thi	Hội thi	0	02	01	0	0	3
+ Hội thảo	Hội thảo	3	0	7	3	6	19
+ Tọa đàm	Buổi	0	9	0	0	0	9
+ Pano, áp phích	cái	123	216	189	179	319	1.026

Ghi chú: 1: Kém, 2: Yếu, 3: Trung bình, 4: Khá, 5: Tốt.

Hình 3. Đánh giá của đoàn viên, hội viên về hoạt động tuyên truyền của các tổ chức chính trị, xã hội trong xây dựng NTM giai đoạn 2016-2021

Thực tế triển khai tại Ba Vì cho thấy, hoạt động tuyên truyền, vận động còn nhiều khó khăn do nhận thức của đoàn viên, hội viên còn nhiều hạn chế. Ban đầu, đa số người dân cho rằng đây là chương trình trợ cấp của Nhà nước nên việc vận động góp công, tiền gặp nhiều trở ngại. Thông qua các buổi tập huấn bằng nhiều kênh khác nhau, người dân dần nhận thức được vai trò và tầm quan trọng của Chương trình, chủ thể hưởng lợi là người dân và Nhà nước giữ vai trò định hướng, cung cấp các cơ chế hỗ trợ ban đầu để triển khai. Kết quả điều tra Hội viên và đoàn viên cho thấy, Hội Nông dân và Hội Phụ nữ được đánh giá tốt cả về tần suất tuyên truyền, hình thức tuyên truyền, tính thực tiễn

của hoạt động tuyên truyền, hiệu quả cũng như mức độ tham gia hoạt động tuyên truyền. Ngược lại, Hội Cựu chiến binh được đánh giá ở mức dưới trung bình về các hoạt động tuyên truyền (Hình 3).

3.4. Huy động nguồn lực trong xây dựng nông thôn mới

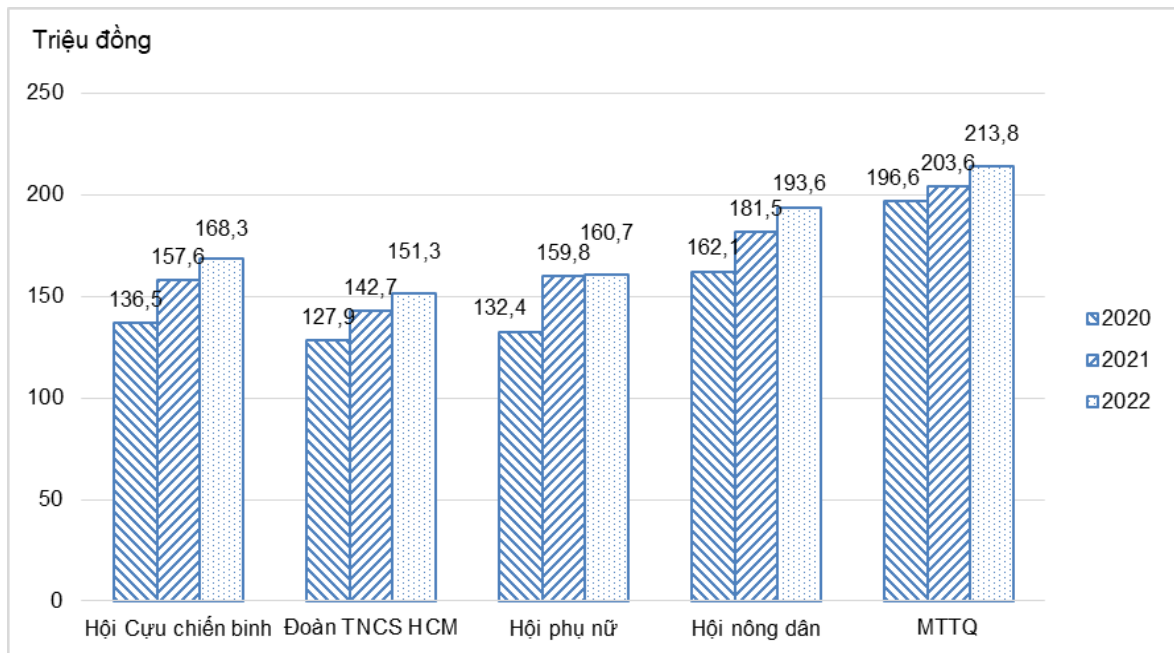
Phong trào thi đua chung sức xây dựng NTM được đoàn viên, hội viên đồng tình hưởng ứng, tạo ra sức lan tỏa mạnh mẽ, thật sự mang lại hiệu quả thiết thực với chương trình. Để tạo nguồn lực thực hiện Chương trình, Huyện đã tổ chức lễ phát động “Toàn dân chung sức xây dựng NTM” với trên 1.000 cán bộ, đảng viên và

nhân dân tham dự. Huyện đã chỉ đạo các xã, thôn, MTTQ huyện, các đoàn thể tổ chức lễ phát động, tổ chức hội thi tại các cụm dân cư, các thôn làng tạo phong trào thi đua sôi nổi trong nhân dân. Giai đoạn 2020-2022, các tổ chức chính trị - xã hội ở huyện đã huy động được từ 755,5 đến 887,7 triệu đồng tiền đóng góp của hội viên, đoàn viên cho các phong trào xây dựng nông thôn mới. Tổng hợp số liệu báo cáo của các tổ chức hội cho thấy, Hội nông dân và MTTQ là hai tổ chức huy động được nguồn lực tài chính nhiều nhất trong giai đoạn 2020-2022. Tiếp đến là Hội Phụ nữ, Đoàn TNCS HCM và Hội Cựu chiến binh (Hình 4).

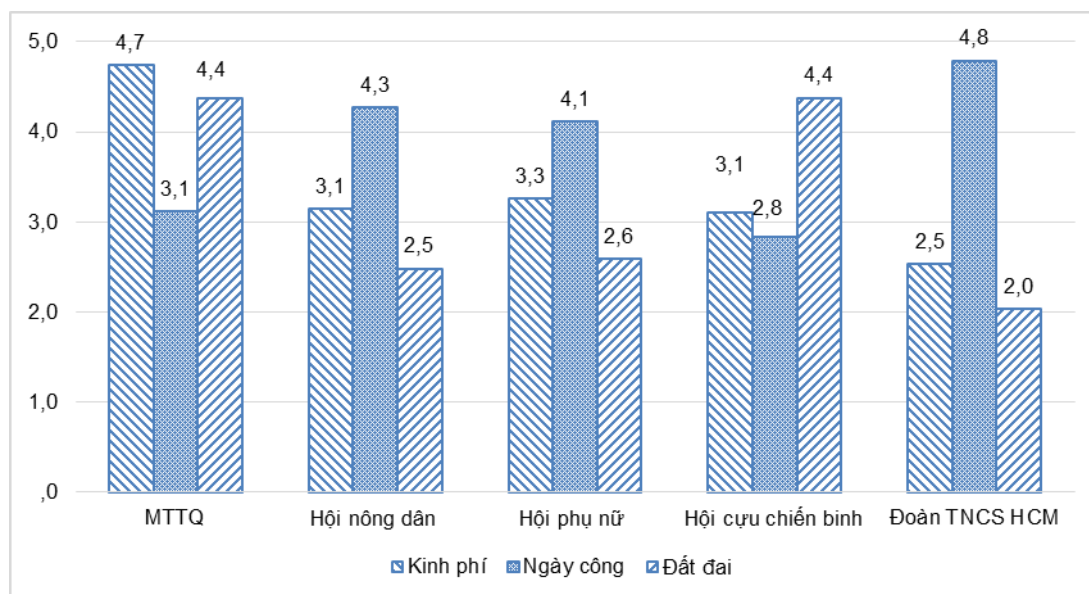
Đây chính là bất cập lớn nhất trong huy động nguồn lực. Ba Vì là huyện miền núi nên nhu cầu vốn đầu tư hạ tầng lớn trong khi thu nhập của người dân ở mức thấp nhất so với các quận, huyện của Thủ đô. Do đó, nguồn lực của chương trình chủ yếu phụ thuộc vào nguồn ngân sách nhà nước. Mặt khác, huyện đã huy động được sự giúp đỡ của các quận nội thành để thực hiện Chương trình. Đến hết năm 2021, huyện Ba Vì đã nhận được hỗ trợ của 10 quận (Thanh Xuân, Ba Đình, Bắc Từ Liêm, Cầu Giấy, Đống Đa, Hai Bà Trưng, Hà Đông, Hoàng Mai, Long Biên, Nam Từ Liêm) với tổng kinh phí 318,027

tỷ đồng. Kinh phí này sử dụng để hỗ trợ xây dựng nhà văn hóa các thôn, trường học, chủ yếu tại các xã miền núi.

Kết quả điều tra đoàn viên, hội viên chỉ ra rằng nguồn lực huy động từ các tổ chức, cá nhân và doanh nghiệp ở các địa bàn và trong cùng địa bàn giữa các xã là khác nhau. Điều này phụ thuộc vào đặc thù địa lý, tiềm năng mỗi nơi. Mỗi tổ chức đều có tính chất đặc thù riêng, Mặt trận tổ quốc là tổ chức đi đầu trong các phong trào nên mức độ sẵn sàng đóng góp nguồn lực cao hơn các tổ chức khác. Hội Nông dân và Hội Phụ nữ về ngày công thì mức độ sẵn sàng rất cao, nhưng về kinh phí và đất đai đều thuộc về tài sản cá nhân nên mức độ sẵn sàng đóng góp còn hạn chế. Hội Cựu chiến binh có mức độ đóng góp đất đai và kinh phí rất cao, nhưng về ngày công còn thấp do đa số các hội viên đều đã cao tuổi, khó đóng góp được ngày công lao động. Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh là lực lượng chính, thể hiện vai trò xung kích của tuổi trẻ nên là tổ chức có đóng góp ngày công lớn nhất. Tuy nhiên, do đặc thù là đoàn viên nên khả năng đóng góp đất đai và ngày công còn rất hạn chế hoặc không có khả năng đóng góp.

Hình 4. Nguồn lực tài chính huy động từ các tổ chức chính trị, xã hội cho xây dựng nông thôn mới ở huyện Ba Vì giai đoạn 2020-2022

Ghi chú: 1: Rất thấp, 2: Thấp, 3: Trung bình, 4: Cao, 5: Rất cao.

Hình 5. Đánh giá mức độ sẵn sàng đóng góp nguồn lực của hội viên, đoàn viên trong xây dựng nông thôn mới ở huyện Ba Vì giai đoạn 2016-2021

3.5. Vai trò giám sát, phản biện của các tổ chức chính trị, xã hội trong xây dựng nông thôn mới ở huyện Ba Vì

3.5.1. Phản biện chính sách xây dựng nông thôn mới

Thực hiện Nghị quyết số 217 và 218 của Bộ Chính trị về giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội, Hội CCB huyện triển khai 12 văn bản, 14 cuộc giám sát, Hội đã tích cực tham gia các cuộc đối thoại, tiếp xúc cử tri với Đại biểu HĐND, người đứng đầu cấp ủy, chính quyền địa phương, đóng góp ý kiến xây dựng Đảng, chính quyền, xây dựng địa phương vững mạnh. Việc góp ý kiến của hội viên, đoàn viên là kênh thông tin quan trọng, thậm chí đóng vai trò “phản biện”, “thẩm định” các luận cứ khoa học từ đồ án quy hoạch ban đầu. Qua đó, giúp cho các đồ án quy hoạch xây dựng nông thôn mới (qua những lần điều chỉnh từ sự góp ý của người dân) bám sát thực tế, có sự phù hợp, tính khả thi cao và khi triển khai thực hiện có được thuận lợi, cùng với đó là những kết quả tốt đẹp.

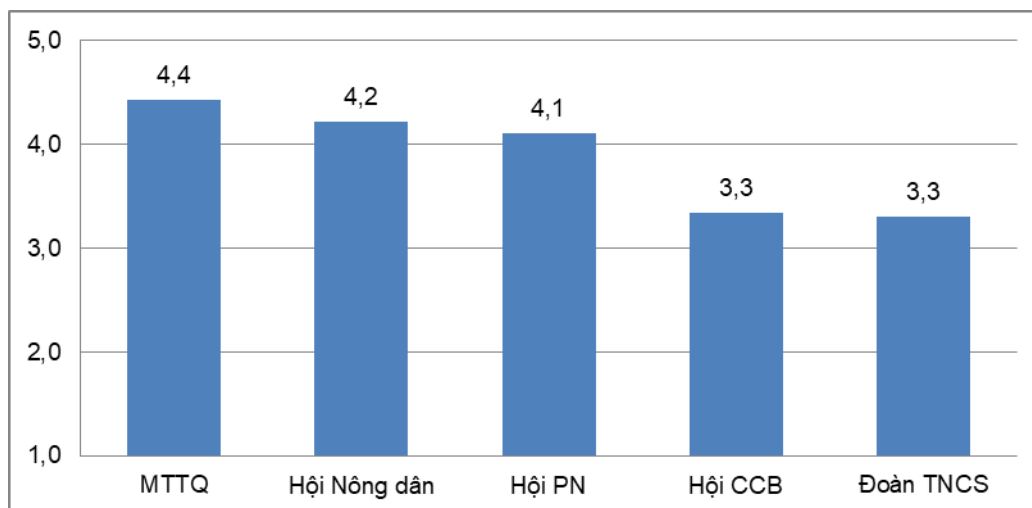
Số liệu từ các tổ chức chính trị xã hội cho thấy đã có 28 cuộc đối thoại với sự tham gia của gần 1.000 lượt người dự và thu nhập được 156 ý

kiến đóng góp từ đoàn viên, hội viên cho chương trình xây dựng nông thôn mới (Bảng 6). Trong đó, Mặt trận tổ quốc, Hội Nông dân, Hội Phụ nữ thể hiện rõ vai trò phản biện xã hội trong xây dựng NTM với số lượng lớn các ý kiến đóng góp, số lượt người tham dự và số buổi đối thoại của các tổ chức này. Vai trò của Hội Cựu chiến binh và Đoàn thanh niên đối với phản biện xã hội trong xây dựng nông thôn mới còn khá mờ nhạt.

Kết quả phân tích đánh giá của cán bộ các tổ chức chính trị - xã hội về mức độ góp ý chính sách xây dựng nông thôn mới cho thấy, Đoàn thanh niên và Hội Cựu chiến binh có điểm bình quân theo thang đo Likert được mức tương ứng là 3,31 và 3,34 (tức ở mức trung bình), thấp hơn ba tổ chức còn lại. MTTQ và Hội Nông dân được đánh giá cao nhất về mức độ góp ý chính sách với điểm trung bình là ở mức Rất tích cực. Hội Phụ nữ được đánh giá ở mức Tích cực với điểm đánh giá bình quân đạt 4,11. Kết quả đánh giá này phù hợp với số liệu thống kê về số buổi đối thoại, số lượt người tham dự và số ý kiến đóng góp được thể hiện ở bảng 6. Như vậy, về vai trò phản biện xã hội có sự khác biệt cơ bản giữa hai nhóm tổ chức: MTTQ, Hội Nông dân, Hội Phụ nữ với Hội CCB và ĐTN. Hai tổ chức sau ít có vai trò phản biện xã hội trong xây dựng NTM.

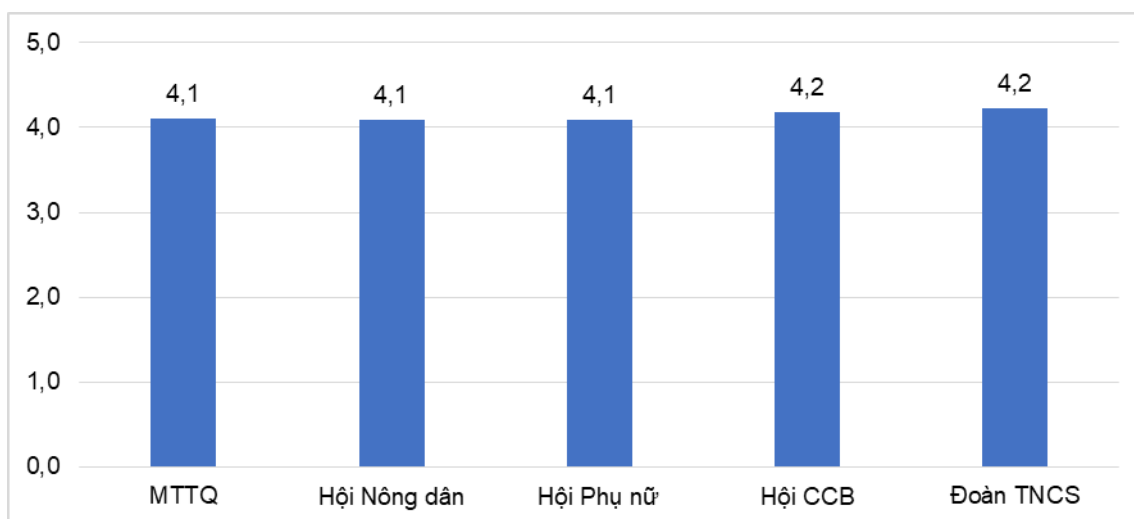
Bảng 6. Tổ chức các hoạt động phản biện chính sách trong xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2016-2021

Tiêu chí	MTTQ	HND	HPN	HCCB	ĐTNCS	Tổng
Số buổi đối thoại	3	9	7	3	6	28
Số lượt người tham dự đối thoại	90	360	245	60	228	983
Số buổi tiếp xúc đoàn viên, hội viên	2	1	1	1	0	5
Số lượt người tham dự tiếp xúc đoàn viên, hội viên	60	40	36	20	0	156
Số ý kiến đóng góp của đoàn viên/hội viên	33	34	49	12	10	156

Ghi chú: 1: Rất không tích cực, 2: Tích cực, 3: Bình thường, 4: Tích cực, 5: Rất tích cực.

Hình 6. Đánh giá của cán bộ các tổ chức chính trị, xã hội về mức độ góp ý chính sách xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2016-2021

Ghi chú: 1: Rất thấp; 2: Thấp; 3: Trung bình; 4: Cao; 5: Rất cao.

Hình 7. Đánh giá của đoàn viên, hội viên về việc tiếp thu ý kiến người dân, thực hiện quy chế dân chủ cơ sở của các tổ chức chính trị - xã hội ở huyện Ba Vì giai đoạn 2016-2021

3.5.2. Tiếp thu ý kiến của người dân, thực hiện quy chế dân chủ cơ sở

Trong quá trình xây dựng NTM, để đạt được kết quả tích cực, không những cần có sự tham gia của Nhà nước mà còn cần sự tham gia phản biện của nhân dân. Thực hiện cơ chế dân chủ với tiêu chí “Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng” (Sở NN&PTNT Hà Nội, 2017), cán bộ địa phương, hội viên đoàn viên các tổ chức chính trị xã hội ở Ba Vì đã thường xuyên lắng nghe, tiếp thu ý kiến của đoàn viên, hội viên.

Kết quả khảo sát đoàn viên, hội viên về việc tiếp thu ý kiến người dân, thực hiện quy chế dân chủ cơ sở của các tổ chức chính trị - xã hội ở huyện Ba Vì được thể hiện ở hình 5. Nhìn chung, số liệu đánh giá của đoàn viên, hội viên đều ở mức cao với điểm bình quân đánh giá theo thang đo Likert đều trên 4 điểm và không có sự chênh lệch đáng kể giữa các tổ chức chính trị - xã hội. Điều này cho thấy, hội viên và đoàn viên đánh giá tích cực về việc tiếp thu ý kiến của các tổ chức và các tổ chức hội đã phát huy tốt vai trò

phản biện xã hội của mình. Tuy nhiên, phỏng vấn sâu hội viên cho thấy vẫn còn một số hạn chế trong thực hiện cơ chế dân chủ trong xây dựng NTM như hình thức lấy ý kiến phản hồi chủ yếu qua các cuộc họp và hội nghị nên nhiều người dân chưa mạnh dạn ý kiến, việc phản hồi ý kiến của người dân còn chậm và nhiều trường hợp cán bộ chưa giải đáp thỏa đáng các ý kiến của dân...

3.5.3. Giám sát tổ chức thực hiện các tiêu chí xây dựng nông thôn mới

Bên cạnh các nội dung giám sát nêu trên, các tổ chức chính trị xã hội còn thực hiện chức năng giám sát các tiêu chí xây dựng NTM. Ở cấp huyện và cấp xã đều thành lập các đoàn, tổ kiểm tra, giám sát chỉ đạo thực hiện chương trình xây dựng NTM trong đó, gắn với mỗi tổ chức chính trị xã hội sẽ thực hiện các chức năng giám sát theo từng tiêu chí xây dựng NTM. Nội dung giám sát thường tập trung vào các vấn đề như tháo gỡ khó khăn trong quá trình triển khai thực hiện, tiếp thu các kiến nghị từ chính quyền và người dân để kiến nghị lên cấp trên.

Bảng 9. Vai trò của các tổ chức chính trị trong giám sát tổ chức thực hiện các tiêu chí xây dựng nông thôn mới ở huyện Ba Vì giai đoạn 2016-2021

Nhóm tiêu chí xây dựng NTM	MTTQ	HND	HPN	Đoàn TNCS HCM	Hội CCB
Quy hoạch	+++	+	+	O	+
Hạ tầng kinh tế - xã hội					
Giao thông	+++	+	+	++	+
Điện	+++	+	+	+	+
Thông tin và truyền thông	+++	+	+	++	++
Kinh tế và tổ chức sản xuất					
Thu nhập	++	+++	++	+	+
Lao động	++	+++	+++	++	+
Tổ chức sản xuất và phát triển kinh tế nông thôn	++	+++	+++	++	+
Văn hóa - Xã hội - Môi trường					
Y tế	+++	++	++	++	++
Giáo dục và đào tạo	+++	++	++	+++	O
Quốc phòng và an ninh	+++	++	++	+++	++
Môi trường và ATTP	++	++	++	+++	+

Ghi chú: O: Không giám sát; +: Ít tích cực; ++: Tích cực; +++: Rất tích cực.

Kết quả thảo luận nhóm cán bộ lãnh đạo cấp huyện, xã về vai trò của các tổ chức chính trị xã hội trong giám sát tổ chức thực hiện các tiêu chí xây dựng NTM ở huyện Ba Vì được thể hiện ở bảng 7. Với tiêu chí quy hoạch, MTTQ huyện có vai trò đặc biệt quan trọng trong việc giám sát thực hiện. Ngược lại, Đoàn thanh niên ít hoặc không có vai trò trong việc xây dựng quy hoạch và giám sát việc thực hiện quy hoạch xây dựng NTM ở các xã và trên địa bàn huyện. Các tổ chức còn thể hiện vai trò chưa thực sự tích cực trong quy hoạch NTM. Về giám sát thực hiện tiêu chí hạ tầng, kinh tế - xã hội, MTTQ thể hiện vai trò rất tích cực, trong khi các tổ chức còn lại chỉ được đánh giá ở mức ít tích cực ở hầu hết các chỉ tiêu của hạ tầng như giao thông, điện và thông tin truyền thông. Về giám sát thực hiện tiêu chí kinh tế và tổ chức sản xuất, Hội Nông dân, Hội Phụ nữ được đánh giá thể hiện rõ vai trò giám sát của mình. Đối với tiêu chí văn hóa, xã hội, môi trường, các tổ chức chính trị xã hội đã thể hiện rõ hơn vai trò quan trọng của mình.

Nhìn chung, mỗi tổ chức chính trị - xã hội đều phát huy vai trò riêng trong hoạt động giám sát đánh giá và phản biện xã hội trong xây dựng NTM trên địa bàn huyện Ba Vì. Tuy nhiên, vai trò của Hội Cựu chiến binh được đánh giá là chưa thực sự tích cực trong việc thực hiện chức năng giám sát và phản biện của mình.

4. KẾT LUẬN

Trên địa bàn huyện Ba Vì mỗi tổ chức có vai trò đặc thù riêng trong tham gia thiết kế chương trình, tổ chức vận động các phong trào, tuyên truyền vận động, huy động nguồn lực và giám sát, phản biện trong xây dựng NTM. Để phát huy hơn nữa vai trò của các tổ chức, nghiên cứu đề xuất một số giải pháp và khuyến nghị chính sách cụ thể như sau. *Thứ nhất*, trong tham gia thiết kế chương trình xây dựng NTM, huyện cần lãnh đạo, chỉ đạo các tổ chức chính trị - xã hội phát huy hơn nữa khả năng phối hợp theo ngành dọc và phối hợp với chính quyền cả trong xây dựng đề án và thẩm định quy hoạch xây dựng NTM cấp huyện. *Thứ hai*, Ba Vì đã có

nhiều sáng kiến trong vận động phong trào xây dựng NTM, tuy nhiên huyện cần đẩy mạnh hơn nữa việc nâng cao hiệu quả hoạt động của Hội Cựu chiến binh và Đoàn Thanh niên trong việc thực hiện, triển khai các phong trào. *Thứ ba*, các tổ chức chính trị - xã hội ở Ba Vì cần đa dạng hóa các hình thức tuyên truyền vận động trong xây dựng NTM nhằm thay đổi nhận thức của người dân đặc biệt là trong giai đoạn mới xây dựng NTM thông minh gắn với chuyển đổi số. *Thứ tư*, về huy động nguồn lực, các tổ chức chính trị xã hội cần nâng cao vai trò kết nối để phát huy các nguồn lực ngoài ngân sách như vận động sự đóng góp của các doanh nghiệp trong và ngoài huyện, nguồn lực hỗ trợ từ các quận nội thành và huy động sức đóng góp từ các hội viên, đoàn viên. *Thứ năm*, các tổ chức chính trị xã hội, đặc biệt là Hội Cựu chiến binh và Đoàn Thanh niên cần có kế hoạch cụ thể nhằm thể hiện vai trò tích cực trong giám sát thực hiện chương trình xây dựng NTM. Thực hiện đồng bộ các giải pháp trên sẽ góp phần thực hiện thành công các mục tiêu của chương trình xây dựng NTM nâng cao đời sống vật chất và tinh thần nhân dân, hướng đến phát triển nông thôn bền vững ở huyện Ba Vì.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Chi cục Thống kê huyện Ba Vì (2023). Niên giám thống kê huyện Ba Vì năm 2022. Nhà xuất bản Thống kê.
- Bùi Quang Dũng & Nguyễn Thị Khánh Hòa (2017). Sự tham gia của các tổ chức chính trị - xã hội trong xây dựng nông thôn mới. Tạp chí Xã hội học. 3: 3-14.
- Đào Thu Huyền (2017). Vai trò của Mặt trận và các tổ chức chính trị - xã hội cơ sở trong xây dựng nông thôn mới ở Thái Bình. Truy cập từ <http://m.mattran.org.vn/hoat-dong-mat-tran-dia-phuong/vai-tro-cua-mat-tran-va-cac-to-chuc-chinh-tri-xa-hoi-co-so-trong-xay-dung-nong-thon-moi-o-thai-binh-5859.html#ref=https://www.google.com> ngày 25/09/2023.
- Hoàng Thị Thu (2016). Phát huy vai trò của Hội Nông dân trong xây dựng nông thôn mới trên địa bàn xã Gio Quang, huyện Gio Linh, Trường chính trị Lê Duẩn, tỉnh Quảng Trị. Truy cập từ <https://truongleduan.quangtri.gov.vn/vi/hoat-dong-khoa-hoc/Nghien-cuu-trao-doi/phan-huy-vai-tro-cua-hoi-nong-dan-trong-xay-dung-nong-thon-moi-tren>

- dia-ban-xa-gio- quang - huyen-gio-linh-158.html ngày 25/09/2023.
- Huyện ủy Ba Vì (2011). Nghị quyết Ban chấp hành Đảng bộ huyện Ba Vì nhiệm kỳ 2010-2015.
- Nguyễn Thị Ánh Tuyết & Nguyễn Văn Chiến (2016). Phát huy vai trò của các cấp Hội Phụ nữ trong xây dựng nông thôn mới. Tạp chí Tuyên giáo. 10: 18-25.
- Nguyễn Thái Sơn (2015). Phát huy vai trò của tổ chức đảng trong xây dựng nông thôn mới. Tạp chí Tuyên Giáo bản điện tử. Truy cập từ <https://tuyengiao.vn/tien-toi-dang-hoi-dang/Dang-trong-cuoc-song/phot-huy-vai-tro-cua-to-chuc-dang-trong-xay-dung-nong-thon-moi-82777> ngày 25/09/2023.
- Phòng Kinh tế huyện Ba Vì (2022). Kết quả thực hiện Chương trình 02-CTr/TU của Thành ủy Hà Nội về “Phát triển nông nghiệp, xây dựng nông thôn mới, nâng cao đời sống nông dân” giai đoạn 2016-2020, kế hoạch, mục tiêu, nhiệm vụ và giải pháp thực hiện Chương trình giai đoạn 2021-2025.
- Sở Nông nghiệp & PTNT Hà Nội (2017). Hướng dẫn số 48/HD-SSN về đánh giá chấm điểm các tiêu chí xây dựng NTM giai đoạn 2016-2020.
- Thành ủy Hà Nội (2021). Chương trình 04-CTr/TU của Thành ủy Hà Nội về “Đẩy mạnh thực hiện hiệu quả Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng Nông thôn mới gắn với cơ cấu lại ngành Nông nghiệp và phát triển kinh tế nông thôn, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của nông dân giai đoạn 2021-2025”.
- Tổng cục Thống kê (2021). Xây dựng nông thôn mới đạt kết quả “to lớn, toàn diện, và mang tính lịch sử”. Truy cập từ <https://www.gso.gov.vn/du-lieu-va-so-lieu-thong-ke/2021/09/xay-dung-nong-thon-moi-dat-ket-qua-to-lon-toan-dien-va-mang-tinh-lich-su/> ngày 25/09/2023.
- UBND huyện Ba Vì (2021). Báo cáo Tổng kết Chương trình số 02-CTr/TU của huyện ủy Ba Vì.